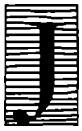

JERZY EDWARD SCHNAYDER
(1891-1974)

erzy Edward Schnayder urodził się 6 sierpnia 1891 r. w Krzeszowicach koło Krakowa jako syn Edwarda, sędziego, i Felicji z Krzyszkowskich. W r. 1910 ukończył krakowskie Gimnazjum św. Jacka. W latach 1910–1914 studiował filologię klasyczną na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego pod kierunkiem profesorów Kazimierza Morawskiego, Leona Sternbacha i Tadeusza Sinki, którym najwięcej zawdzięczał. Brał żywy udział w życiu naukowym studentów, pełniąc funkcję prezesa Kółka Filologicznego. W r. 1916 złożył egzamin nauczycielski; w tym samym roku podjął pracę w gimnazjum w Jarosławiu, ucząc w nim do r. 1921. W 1918 r. uzyskał na UJ doktorat z filozofii na podstawie pisanej pod kierunkiem profesora Leona Sternbacha pracy *De rerum natura apud tragicos Graecos descripta* (nie opublikowanej). Pod koniec r. 1921 został mianowany stałym nauczycielem w I Państwowym Gimnazjum Żeńskim im. Królowej Wandy w Krakowie, a od r. 1926 do 1939 uczył w znanym krakowskim Gimnazjum im. B. Nowodworskiego i ok. r. 1930 także w Prywatnym Gimnazjum Żeńskim im. Heleny Kaplińskiej. Równocześnie od r. 1924 pracował jako lektor języka greckiego na UJ. Pierwszą naukową rozprawkę *De regionum descriptionibus Horatianis* opublikował w *Charisteria Casimiro de Morawski septuagenario oblata* (Kraków 1922, s. 251–268). W r. 1927 został współpracownikiem Komisji Filologicznej Polskiej Akademii Umiejętności, a w r. 1934 członkiem ministerialnej komisji oceny podręczników filologii klasycznej. W r. 1936/1937 obok lektoratu objął na UJ, w zastępstwie profesora Gustawa Przychockiego, prowadzenie proseminarium greckiego. W r. 1939, na kilka tygodni przed wybuchem wojny, habilitował się na podstawie pracy *De Heraclidis descriptione urbium Graecarum* (Cracoviae 1939).

Lata okupacji niemieckiej przeżył Schnayder w Krakowie. Od grudnia 1939 r. brał udział w tajnym nauczaniu łaciny i greki na kompletach i lekcjach prywatnych. Od 20 stycznia 1940 do 19 lutego 1941 r. pracował równocześnie w Polskim Czerwonym Krzyżu w Krakowie; od marca 1942 r. był nauczycielem w polskiej szkole handlowej męskiej. W lutym 1944 r. podjął pracę na tajnym uniwersytecie, prowadząc kurs języka greckiego i wykład z literatury greckiej, a od września również proseminarium greckie.

Po wojnie w r. 1945 wrócił początkowo do pracy w I Gimnazjum im. B. Nowodworskiego w Krakowie. Od 1946 r. rozpoczął zajęcia na nowo powstałym Uniwersytecie Łódzkim, gdzie współpracował z profesorem Janem Oko. W 1948 r. Schnayder został profesorem nadzwyczajnym tego uniwersytetu. Po śmierci Jana Oki współpracował z docentem Marianem Goliasem. W 1953 r. został kierownikiem Katedry Filologii Klasycznej na Uniwersytecie Łódzkim. Kierunek ten został zlikwidowany; Schnayder przeniósł się jeszcze w tym samym roku na Uniwersytet Wrocławski, jako samodzielny pracownik naukowy przy Katedrze Latynistyki. Od 1954 r. kierował równolegle studiami eksternistycznymi na Wydziale Filologicznym tegoż uniwersytetu, w rok później objął Zakład Kultury Antycznej przy Katedrze Filologii Klasycznej. W 1956 r. został mianowany profesorem zwyczajnym Uni-

wersytetu Wrocławskiego, a po pięciu latach pracy przeszedł na emeryturę. W 1961 r. odbyła się we Wrocławiu uroczystość jubileuszowa 70-lecia urodzin, a w r. 1968 uroczystość odnowienia doktoratu na Uniwersytecie Jagiellońskim. Schnayder był członkiem, a następnie wiceprezesem Polskiego Towarzystwa Filologicznego, członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego oraz Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej PAN.

Profesor Schnayder jest autorem ponad stu prac, drukowanych w języku łacińskim (ich zalety stylistyczne często były podnoszone przez recenzentów). Publikował je przeważnie w „Eos” i wydawnictwach PAU. Artykuły w języku polskim ogłaszał w „Meandrze”. Autorytet międzynarodowy zyskał dzięki badaniom nad grecką periegezą (opisem podróży), gatunkiem literackim, którego autonomizność, genzę i rozwój przedstawił w pionierskiej pracy *De periegetarum Graecorum reliquis* (Łódź 1950). Uzupełnił te badania dysertacją *De itinerariis poematis Romanorum* (Łódź 1953), w której omawiał poetyckie opisy podróży w literaturze rzymskiej, ukazując w nich zarówno wpływy greckie, jak i cechy swoiste. Obie te prace były owocem wieloletnich badań, o których informował jeszcze przed wojną, m.in. w artykułach *De portus Libyci descriptione Vergiliana* ([w:] *Commentationes Vergilianae*, Kraków 1930, s. 40–77) czy po wojnie — *Periegeza w literaturze greckiej. Powstanie i rozwój gatunku* („Sprawozdania PAU” 1946) oraz *Przewodnik Lukiana po Hierapolis w Syrii* („Eos” 41, 1940/1946, s. 130–156), w którym ukazał dowodnie periegetyczny charakter dziełka starożytnego satyryka *De dea Syria*.

Drugim tematem badań Jerzego Schnaydera stała się twórczość Teofrasta, wybitnego następcy Arystotelesa. Z prac najważniejszych należy wymienić *Soziologisches in den Werken des Theophrastos* („Eos” 52, 1962, s. 17–38) i *Technologisches in den Werken des Theophrastos* (ibidem, s. 259–286), a także *Studia nad Teofrastem* („Archeologia” XV, 1964, s. 43–65) oraz *Der Begriff Dynamis in den Werken des Theophrastos* („Eos” 61, 1973, s. 49–56).

Wraz z Danielą Gromską przełożył *Pisma filozoficzne i wybrane pisma przyrodnicze* Teofrasta (Warszawa 1962). W serii „Biblioteka Narodowa” ukazały się w jego opracowaniu: *Antologia listu antycznego* (1959) i *Wybór pism* Ksenofonta (1966).

Spśród innych prac naukowych profesora Schnaydera do ważnych należy rozprawa *De Verrinarum narrationibus quasi scaenae aptis* (Wrocław 1961), w której zanalizował nie rozpatrywany dotychczas kunszt Cyserona w dramatyzacji narracyjnych części jego przemówień. Na uwagę również zasługują artykuły poświęcone zagadnieniom genologicznym, jak np. *Przegląd greckich miniatur literackich* („Eos” 55, 1965, s. 81–95), *Greckie miniatury literackie. Znaczenie i funkcja* (ibidem, s. 271–276). Ostatni jego artykuł, pod znamienym, pełnym refleksji tytułem *Inter spem metumque. De animorum statu quo veteres nonnumquam fluctuabant*, ukazał się w „Eos” w roku jego śmierci.

Profesor Jerzy Schnayder zmarł 27 lipca 1974 r. w Krakowie; został pochowany na Cmentarzu Salwatorskim.

Przed wojną odznaczony został Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę w Szkolnictwie, a po wojnie — odznaką honorową Uniwersytetu Wrocławskiego, Złotym Krzyżem Zasługi oraz medalem „Pro Patria et Scientia” (na 100-lecie Akademii Umiejętności w Krakowie).

16 sierpnia 1925 r. w Sęszewie koło Poznania zawarł małżeństwo z Felcją Teresą z Kęszyckich (zm. 1986), historyczką i pedagogiem; z tego związku urodził się syn Edward (ur. 1926), późniejszy geograf, pracownik Biblioteki Jagiellońskiej, i córka Janina (ur. 1928), później farmaceutka, zamężna Smorawińska.

Bibliografia

- K. Korus, *Schnayder Jerzy Edward*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XXXV, Warszawa–Kraków 1994, s. 566–567.
- J. Krókowski, *Jerzy Schnayder. W siedemdziesięciolecie urodzin i czterdziestolecie pracy naukowej*, „Eos” 52, 1962, z. 1, s. 5–16 (wraz z fotografią i bibliografią prac J. Schnaydera do r. 1962).
- J. Łanowski, *Jerzy Schnayder. Wspomnienie*, „Eos” 64, 1976, z. 1, s. 121–131 (kompletna bibliografia prac J. Schnaydera od r. 1962 z uzupełnieniem przez syna Edwarda bibliografii zestawionej przez J. Krókovskiego, uwzględniająca również prace nie opublikowane).

Kazimierz Korus